

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการเข้าถึงเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ของนักเรียนและนักศึกษา และการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายของจุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษาพื้นที่ชานเมืองและชนบท มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมการเข้าถึงเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ของนักเรียน นักศึกษา 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าถึงเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ของนักเรียน นักศึกษา 3) สถานการณ์การปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายของจุดจำหน่ายในเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษาพื้นที่ชานเมืองและชนบท 4) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายของจุดจำหน่ายในเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษาพื้นที่ชานเมืองและชนบท และ 5) กระบวนการและผลลัพธ์ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐ ในการกำกับให้จุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษาปฏิบัติตามมาตรการกำหนดเขตโซนนิ่งพื้นที่ชานเมืองและชนบท โดยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 1.นักเรียนนักศึกษา โดยการตอบแบบสอบถาม จำนวน 534 คน 2. จุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์จำนวน 120 ร้าน ทำการสังเกตพร้อมทดลองซื้อเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ จำนวน 120 จุดจำหน่าย 3. ผู้จำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ โดยการตอบแบบสอบถาม จำนวน 119 คน และ 4.เจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐที่รับผิดชอบเรื่องการควบคุมการจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 11 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าสูงสุด ต่ำสุด SD. และสถิติ Logistic Regression ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ในบทนี้สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

1.สรุปผลการศึกษา

1.1 การศึกษาพฤติกรรมการเข้าถึงเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ของนักเรียน นักศึกษา ในอำเภอปากช่อง และอำเภอลี้คิ้ว พบว่า

- 1) นักเรียนนักศึกษาที่เคยตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 71.7
- 2) นักเรียนนักศึกษาที่ตี๋มฯ อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 18-20 ปี ร้อยละ 48.6
- 3) นักเรียนนักศึกษาที่ตี๋มฯ ส่วนใหญ่เรียนอยู่ในระดับอาชีวศึกษา ร้อยละ 54.3
- 4) กลุ่มที่ตี๋มฯ มีเงินที่ได้มาใช้จ่ายต่อเดือนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ตี๋ม 215 บาทต่อเดือน อายุเฉลี่ยการตี๋มแอลกอฮอล์ครั้งแรกคือ 15.1 ปี (SD. = 2.13) อายุต่ำสุดที่เคยตี๋มฯ ครั้งแรกคือ 6 ปี

5) มีผู้ที่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา อยู่ร้อยละ 68.2 ส่วนใหญ่จะดื่ม นานๆ ครั้ง (1-3 วัน/ปี) เคยดื่มบ้านเพื่อน/หอพักเพื่อน ร้อยละ 69.5 ประเภทของเครื่องดื่ม ที่ซื้อมากที่สุด คือเบียร์ ร้อยละ 52.9

6) ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาส่วนใหญ่นักเรียนนักศึกษาเคยซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากร้าน ไรซ์ท่วย/ร้านขายของชำ ร้อยละ 65.3 และมากกว่าครึ่งเคยซื้อจากมินิมาร์ท/ร้านสะดวกซื้อที่มีเครือข่าย เหตุผลในการเลือกซื้อในแหล่งขายเดิมๆ บ่อยๆ คือเดินทางสะดวก ร้อยละ 56.9 มีการซื้อฯ ตลอด 24 ชั่วโมง ส่วนใหญ่ซื้อฯ ช่วงเวลา 17.01 น. – 21.00 น. ร้อยละ 56.5 ความถี่ของการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่ซื้อฯ 1-2 ครั้ง/ปี อยู่ที่ร้อยละ 30.7

7) ในรอบ 1 ปี นักเรียนนักศึกษาร้อยละ 45.7 ได้ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บริเวณใกล้เคียง สถานศึกษา/เขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษา ความถี่ของการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บริเวณใกล้เคียง สถานศึกษา/เขตโซนนิ่ง ส่วนใหญ่ซื้อ 1-2 ครั้ง/ปี อยู่ที่ร้อยละ 59.8

8) วัตถุประสงค์การซื้อฯ ของนักเรียนนักศึกษา ส่วนใหญ่ซื้อเพื่อดื่มกับเพื่อน ร้อยละ 71.9

7) นักเรียนนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยถูกปฏิเสธในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากจุดจำหน่าย สูงถึงร้อยละ 86.5 เคยถูกสอบถามอายุจากผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนจำหน่าย ร้อย ละ 14.8 และเคยถูกขอบัตรประชาชนจากผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนจำหน่าย ร้อยละ 11.4

9) นักเรียนนักศึกษาเคยได้ยินมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสถานศึกษา ร้อยละ 51.5

10) นักเรียนนักศึกษาเคยเห็นการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานหรือกิจกรรมของสถานศึกษา ร้อยละ 5.9

11) นักเรียนนักศึกษาเคยรับรู้เรื่องมาตรการจัดเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษาหรือมาตรการ ควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามประกาศหรือการประชาสัมพันธ์จากผู้บริหารสถานศึกษาหรือ อาจารย์ เพียงร้อยละ 21.5

12) นักเรียนนักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วน ใหญ่อยู่ระดับปานกลาง ร้อยละ 59.5

1.2 การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนนักศึกษา บริเวณรอบ สถานศึกษา ในอำเภอปากช่อง และอำเภอสีคิ้ว

จากการที่ควบคุมปัจจัยที่มีอิทธิพลร่วม ซึ่งได้แก่ อายุ ประเภทการศึกษา ความรู้ทัศนคติต่อ มาตรการทางกฎหมาย แล้วพบว่า ความรู้มาตรการทางกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพล

ต่อการซื้อเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ บริเวณรอบสถานศึกษา/เขตโซนนิ่ง ของนักเรียนนักศึกษา โดยสมการสามารถอธิบายการซื้อเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ บริเวณรอบสถานศึกษา/เขตโซนนิ่ง ของนักเรียนนักศึกษาได้ ร้อยละ 57.9

1.3 การศึกษาสถานการณ์การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ของจุดจำหน่ายในเขตพื้นที่โซนนิ่งรอบสถานศึกษา ใน 11 อำเภอของจังหวัดนครราชสีมา

1) ผู้จำหน่ายเครื่องตี๋มฯ ในเขตพื้นที่โซนนิ่งรอบสถานศึกษา ส่วนมากมีความรู้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในระดับดี ร้อยละ 52.1 การรับรู้มาตรการกำหนดเขตพื้นที่รอบสถานศึกษาและพรบ.ควบคุมเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ในระดับดี ร้อยละ 42.7 ทิศนคติต่อมาตรการกำหนดเขตพื้นที่รอบสถานศึกษาและพรบ.ควบคุมเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ในระดับปานกลาง ร้อยละ 51.3 มีความเชื่อมั่นต่อผู้บังคับใช้กฎหมายควบคุมเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในเขตพื้นที่โซนนิ่งรอบสถานศึกษาของผู้จำหน่ายฯ ในระดับดี ร้อยละ 75.6 ด้านการยอมรับต่อกฎหมายฯ และมาตรการกำหนดเขตพื้นที่โซนนิ่งรอบสถานศึกษา ในระดับดี ร้อยละ 58.8 ความตระหนักต่อปัญหาและผลกระทบต่อการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายควบคุมเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์มาตรการกำหนดเขตพื้นที่โซนนิ่งรอบสถานศึกษา ของผู้จำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ ในระดับปานกลาง ร้อยละ 62.2

2) การสังเกตจุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์จำนวน 120 ร้าน ส่วนมากเป็นร้านชั่วคราว/ร้านขายของชำ ร้อยละ 80.8 ส่วนใหญ่เป็นจุดจำหน่ายฯ ที่อยู่ในเขตพื้นที่โซนนิ่งเป็นสถานศึกษาสังกัดของภาครัฐ ร้อยละ 97.5 มีจุดจำหน่ายฯ ในเขตพื้นที่โซนนิ่งรอบสถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.3 เป็นจุดจำหน่ายฯ ที่อยู่จุดจำหน่ายตั้งอยู่ห่างจากสถานศึกษาตั้งแต่ 2 - 2,000 เมตร ส่วนใหญ่มีระยะทางไม่เกิน 100 เมตร ระยะกลาง (median) อยู่ที่ระยะ 200 เมตรจากสถานศึกษา ตั้งห่างจากหอพัก ตั้งแต่ 0 - 50 เมตร โดยส่วนใหญ่ อยู่ที่ระยะ 0-20 เมตร

3) พบจุดจำหน่ายมีการติดป้ายเตือนให้จำหน่ายเฉพาะเวลา 11.00-14.00 น. และ 17.00-24.00 น. เพียงร้อยละ 17.5 มีการติดป้ายเตือนห้ามจำหน่ายให้เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี เพียงร้อยละ 8.3 มีการติดป้ายหรือพบอุปกรณ์โฆษณาเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์/ภาพสินค้า/บรรจุภัณฑ์/แสดงชื่อเครื่องหมายของเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในร้านหรือหน้าร้าน ร้อยละ 3.3 มีการติดป้ายหรือพบอุปกรณ์โฆษณาให้ซื้อเครื่องตี๋มด้วยการลด-แลก-แจก-แถม ซึ่งวางไว้ในร้านหรือหน้าร้าน ร้อยละ 0.0 และมีกิจกรรมหรือวิธีส่งเสริมการจำหน่ายจากจุดจำหน่าย ร้อยละ 0.0

4) การทดลองซื้อเครื่องตีมแอลกอฮอล์ทั้งร้านประเภทนั่งตีมและร้านประเภทไม่มีที่นั่งตีม โดยอาสาสมัครซื้อที่ดูคล้ายเยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปี พบว่ามีการทดลองซื้อสำเร็จร้อยละ 100.0 ผู้จำหน่ายไม่มีการสอบถามอายุผู้ซื้อ ร้อยละ 100.0

5) การทดลองซื้อในช่วงเวลาห้ามจำหน่ายตามกฎหมายกำหนดในเขตโซนนิ่งฯ พื้นที่ชานเมืองและชนบท การวิจัยนี้พบความสำเร็จในการทดลองซื้อฯ ได้ร้อยละ 100.0

6) ร้านที่มีใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษามีร้อยละ 84.0 และมีผู้จำหน่ายที่ไม่ผ่านการการอบรมเกี่ยวกับกฎระเบียบการขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ร้อยละ 84.0

7) ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา มีการจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ให้เยาวชนที่อายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 45.4 มีการจำหน่ายในช่วงเวลาห้ามขายสูงสุดคือเวลา 14.00-17.00 น. ร้อยละ 38.8

8) พบว่าในรอบ 1 ปีมีการจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในวันสำคัญสูงสุดคือวันมาฆบูชา ร้อยละ 18.9

9) การเคยได้รับการตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ร้อยละ 64.4 ส่วนใหญ่เป็นการถูกตรวจสอบใบอนุญาตและเวลาการขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ รองลงมาจะเป็นเรื่อง การตรวจสอบการโฆษณาในร้าน

1.4 การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ของจุดจำหน่ายในเขตพื้นที่โซนนิ่งรอบสถานศึกษา ใน 11 อำเภอของจังหวัดนครราชสีมา

การศึกษานี้ภายหลังที่มีการควบคุมตัวแปรที่มีอิทธิพลร่วมด้วยวิธีการทางสถิติแล้วพบว่า ปัจจัยด้านทัศนคติต่อมาตรการกำหนดเขตพื้นที่รอบสถานศึกษาและพรบ.ควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ความเชื่อมั่นต่อผู้บังคับใช้กฎหมาย การเคยถูกตรวจสอบจุดจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีอิทธิพลต่อจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในเวลาห้ามจำหน่าย โดยปัจจัยต่างๆ สามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรการจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์นอกนอกช่วงเวลาตามกฎหมายกำหนดของผู้จำหน่ายฯ ได้ร้อยละ 42.2

ปัจจัยด้านเพศ ระดับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในเขตโซนนิ่ง การรับรู้มาตรการกำหนดเขตพื้นที่รอบสถานศึกษาและพรบ.ควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ความเชื่อมั่นต่อผู้บังคับใช้กฎหมายควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในเขตพื้นที่โซนนิ่งรอบสถานศึกษา 2551 การยอมรับต่อกฎหมายควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์และมาตรการกำหนดเขตพื้นที่โซนนิ่งฯ และการเคยตรวจสอบจุดจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีอิทธิพลต่อการจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในช่วงวันสำคัญ

ทางศาสนาตามกฎหมาย โดยปัจจัยต่างๆ สามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรการจำหน่ายเครื่องตีม แอลกอฮอล์ในช่วงวันสำคัญทางศาสนาตามกฎหมายกำหนดของผู้จำหน่ายฯ ได้ร้อยละ 57.4

ปัจจัยระดับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในเขตโซนนิ่ง ระยะห่างจากสถานศึกษา ความเชื่อมั่นต่อผู้บังคับใช้กฎหมาย การเคยถูกตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีอิทธิพลต่อการจำหน่าย เครื่องตีมแอลกอฮอล์ให้แก่เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี โดยปัจจัยต่างๆ สามารถร่วมกันอธิบายการจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ให้แก่เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ของผู้จำหน่ายฯ ได้ร้อยละ 59.9

ซึ่งมีข้อค้นพบที่สำคัญดังนี้

1) ผู้จำหน่ายฯ ที่มีคะแนนทัศนคติระดับต่ำจะมีโอกาสที่จำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในเวลาห้ามจำหน่าย มากกว่าผู้จำหน่ายที่มีคะแนนทัศนคติ ระดับดีถึง 26 เท่า

2) ผู้จำหน่ายที่มีการรับรู้มาตรการฯ ระดับปานกลางจะมีโอกาสที่จำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในช่วงวันสำคัญทางศาสนาตามกฎหมายกำหนดน้อยกว่าผู้จำหน่ายที่มีการรับรู้ ระดับดีร้อยละ 84.0

3) ผู้จำหน่ายที่มีการยอมรับมาตรการฯ ระดับปานกลางจะมีโอกาสที่จำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในช่วงวันสำคัญทางศาสนาตามกฎหมายกำหนดน้อยกว่าผู้จำหน่ายที่มีการรับรู้ ระดับดีร้อยละ 91.0

4) จุดจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ที่ไม่เคยถูกตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีโอกาสที่จำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในเวลาห้ามจำหน่าย มากกว่าจุดจำหน่ายที่เคยได้รับการตรวจฯ 2 เท่า และมีโอกาสที่จำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในช่วงวันสำคัญทางศาสนาตามกฎหมายกำหนดมากกว่าจุดจำหน่ายที่เคยได้รับการตรวจสอบฯ เป็น 4 เท่า

5) การที่จุดจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์เคยถูกตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีโอกาสที่จะจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ให้แก่เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี มากกว่าจุดจำหน่ายที่ไม่เคยได้รับการตรวจฯ 3.3 เท่า

6) จุดจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีโอกาสที่จะจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ให้แก่เยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปี มากกว่าสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา เป็น 3.7 เท่า

7) จุดจำหน่ายฯ ที่มีระยะห่างจากสถานศึกษา 1,001 – 1,500 เมตร มีโอกาสที่จะจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ให้แก่เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี มากกว่าจุดจำหน่ายฯ ที่มีระยะห่างจากสถานศึกษาไม่เกิน 500 เมตร เป็น 12.3 เท่า

8) ผู้จำหน่ายที่มีคะแนนความเชื่อมั่นฯ ระดับปานกลาง มีโอกาสที่จำหน่ายเครื่องตีม แอลกอฮอล์ในเวลาห้ามจำหน่าย มากกว่าผู้จำหน่ายที่มีคะแนนความเชื่อมั่นฯ ระดับดีถึง 14 เท่า และโอกาสที่จำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในช่วงวันสำคัญทางศาสนาตามกฎหมายกำหนด มากกว่าผู้จำหน่ายที่มีคะแนนความเชื่อมั่นฯ ระดับดีถึง 19.7 เท่า และมีโอกาสที่จะจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ให้แก่เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี น้อยกว่าผู้จำหน่ายที่มีคะแนนความเชื่อมั่นฯ ระดับดีร้อยละ 76.0

9) ผู้จำหน่ายเพศหญิงมีโอกาสที่จะจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในช่วงวันสำคัญทางศาสนาตามกฎหมายกำหนด มากกว่าผู้จำหน่ายเพศชาย 5.8 เท่า

10) จุดจำหน่ายใกล้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา จะมีโอกาสที่จะจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในช่วงวันสำคัญทางศาสนาตามกฎหมายกำหนด มากกว่าสถานศึกษาที่จัดการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา เป็น 8.4 เท่า

1.5 การศึกษาสถานการณ์การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ของจุดจำหน่ายในเขตพื้นที่โซนนิ่งรอบสถานศึกษา ในพื้นที่อำเภอปากช่องและอำเภอสีคิ้ว

1) ผู้จำหน่ายเครื่องตีมฯ ในเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษา ส่วนมากมีความรู้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในระดับดี ร้อยละ 41.7 การรับรู้มาตรการกำหนดเขตพื้นที่รอบสถานศึกษาและพรบ.ควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ในระดับปานกลาง ร้อยละ 50.0 ทิศนคติต่อมาตรการกำหนดเขตพื้นที่รอบสถานศึกษาและพรบ.ควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ในระดับปานกลาง ร้อยละ 47.2 มีความเชื่อมั่นต่อผู้บังคับใช้กฎหมายควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในเขตพื้นที่โซนนิ่งรอบสถานศึกษาของผู้จำหน่ายฯ ในระดับดี ร้อยละ 75.0 ด้านการยอมรับต่อกฎหมายฯ และมาตรการกำหนดเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษา ในระดับดี ร้อยละ 55.6 ความตระหนักต่อปัญหาและผลกระทบต่อการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์มาตรการกำหนดเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษา ของผู้จำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ในระดับปานกลาง ร้อยละ 58.3

2) การสังเกตจุดจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์จำนวน 36 ร้าน ส่วนมากเป็นร้านโชวห่วย/ร้านขายของชำ ร้อยละ 88.9 ส่วนใหญ่เป็นจุดจำหน่ายฯ ที่อยู่ในเขตโซนนิ่งเป็นสถานศึกษาสังกัดของภาครัฐ ร้อยละ 94.4 มีจุดจำหน่ายฯ เป็นจุดจำหน่ายฯ ในเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐเท่ากับระดับอาชีวศึกษาของรัฐ คือร้อยละ 47.2 เป็นจุดจำหน่ายที่อยูจุดจำหน่ายตั้งอยู่ห่างจากสถานศึกษาตั้งแต่ 40 - 2,000 เมตร ส่วนใหญ่มีระยะทางมากกว่า 500 เมตร ระยะกลาง (median) อยู่ที่ระยะ 175 เมตรจากสถานศึกษา ตั้งห่างจากห้องพัก ตั้งแต่ 0 - 30 เมตร โดยส่วนใหญ่ อยู่ที่ระยะ 0-20 เมตร

3) พบจุดจำหน่ายมีการติดป้ายเตือนให้จำหน่ายเฉพาะเวลา 11.00–14.00 น. และ 17.00–24.00 น. เพียงร้อยละ 13.9 มีการติดป้ายเตือนห้ามจำหน่ายให้เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี เพียงร้อยละ 8.3 มีการติดป้ายหรือพบอุปกรณ์โฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์/ภาพสินค้า/บรรจุภัณฑ์/แสดงชื่อเครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในร้านหรือหน้าร้าน ร้อยละ 2.8 ไม่มีการติดป้ายหรือพบอุปกรณ์โฆษณาให้ซื้อเครื่องดื่มด้วยการลด-แลก-แจก-แถม ซึ่งรางวัลในร้านหรือหน้าร้าน และไม่มีการกิจกรรมหรือวิธีส่งเสริมการจำหน่ายจากจุดจำหน่าย

4) การทดลองซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งร้านประเภทนั่งดื่มและร้านประเภทไม่มีที่นั่งดื่ม โดยอาสาสมัครซื้อที่ดูคล้ายเยาวชน พบว่ามีการทดลองซื้อสำเร็จร้อยละ 100.0 ผู้จำหน่ายไม่มีการสอบถามอายุผู้ซื้อ ร้อยละ 100.0

5) การทดลองซื้อในช่วงเวลาห้ามจำหน่ายตามกฎหมายกำหนดในเขตโซนนิ่งฯ พื้นที่ชานเมืองและชนบท พบความสำเร็จในการทดลองซื้อฯ ได้ร้อยละ 100.0

6) มีผู้จำหน่ายที่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับกฎระเบียบการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพียงร้อยละ 19.4

7) ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เยาวชนที่อายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 8.3 มีการจำหน่ายในช่วงเวลาห้ามขายสูงสุดคือเวลา 14.00–17.00 น. ร้อยละ 47.2

8) พบว่าในรอบ 1 ปีมีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญสูงสุดเท่ากันคือคือวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันออกพรรษา ร้อยละ ร้อยละ 27.8

9) การเคยได้รับการตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ร้อยละ 63.9 ส่วนใหญ่เป็นการถูกตรวจสอบใบอนุญาตและเวลาการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ รองลงมาจะเป็นเรื่องการตรวจสอบการโฆษณาในร้าน

1.6 การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ของจุดจำหน่ายในเขตพื้นที่โซนนิ่งรอบสถานศึกษา ในพื้นที่อำเภอปากช่องและอำเภอสีคิ้ว

เมื่อวิเคราะห์แบบ Bivariate ในทางสถิติไม่พบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่มีใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี แต่พบว่าการถูกตรวจสอบจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีความสัมพันธ์กับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกช่วงเวลาที่ถูกกฎหมาย รวมทั้งพบว่าปัจจัยด้านอายุผู้จำหน่าย และความเชื่อมั่นต่อผู้บังคับใช้ กฎหมายฯ มีความสัมพันธ์กับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงวันสำคัญทางศาสนาตามที่กฎหมายกำหนด

1.7 การประเมินกระบวนการและผลลัพธ์ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐ ในการกำกับให้จุดจำหน่าย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษาปฏิบัติตามมาตรการกำหนดเขตพื้นที่โซนนิ่ง

ในที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้กำกับให้จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษาปฏิบัติตามมาตรการกำหนดเขตพื้นที่โซนนิ่ง มีหลายหน่วยงานร่วมปฏิบัติงานตามขอบเขตหน้าที่ตามปกติ ได้แก่ หน่วยงานปกครอง ท้องถิ่น สาธารณสุข โรงเรียน สถานีตำรวจ สรรพสามิต เน้นบูรณาการการทำงานกับหลายงานและหลายองค์กร มีการออกสุ่มตรวจเยี่ยมการปฏิบัติตามพรบ.ฯ เป็นการออกตรวจเพื่อป้องปราม ปีละ 1-3 ครั้ง ไม่ได้มีแผนการตรวจเฉพาะเขตโซนนิ่งที่ชัดเจน ไม่เน้นเฉพาะเรื่องเขตพื้นที่โซนนิ่ง ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่จะให้บูรณาการตามขอบเขตหน้าที่ เมื่อพบผู้กระทำผิด เจ้าหน้าที่ของรัฐ จะใช้การตักเตือนเป็นหลักส่วนใหญ่จะไม่ดำเนินคดี เนื่องจากหากเจ้าหน้าที่ได้มีการตรวจจับร้านใดแล้วผู้ที่ได้ดำเนินการตักเตือนไปเป็นพยานในชั้นศาล ทำให้เกิดการยุ่งยากมากขึ้น การตักเตือนผู้จำหน่ายหรือร้านค้าที่กระทำผิดแทนการจับกุมดำเนินคดีจึงเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการรายเดิมๆ การปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างก่อนและหลังการมีมาตรการโซนนิ่งฯ จึงไม่ค่อยมีความแตกต่าง และนักเรียนนักศึกษาที่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษาก็ไปหาที่ดื่มกินไกลสถานศึกษามากขึ้น

2. อภิปรายผล

การศึกษานี้สามารถอภิปรายผลได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

2.1 การศึกษาพฤติกรรมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนนักศึกษาในเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษา

การศึกษาเขตชานเมืองและชนบทในครั้งนี้เมื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกับการศึกษาในเขตเมืองของธีระวุธ และคณะ (2561) พบว่ามีนักเรียนนักศึกษาที่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 72.7 ในเขตชานเมืองและชนบทมีอัตราใกล้เคียงกันมากกับการศึกษาเขตเมือง ที่พบร้อยละ 71.7 นอกจากนี้เมื่อนำผลการศึกษาในเขตชานเมืองและชนบทของการศึกษานี้มาเปรียบเทียบกับการศึกษาในเขตเมืองของธีระวุธ ธรรมกุลและคณะ (2561) ในประเด็นอื่นๆ ยังมีข้อค้นพบที่เหมือนและแตกต่างกันที่สำคัญคือ 1) มีนักเรียนนักศึกษาที่ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา/เขตโซนนิ่ง ในชานเมืองและชนบท ร้อยละ 45.7 ซึ่งต่ำกว่าเขตเมืองอยู่ร้อยละ 13.3 ทั้งนี้อาจเพราะจำนวนร้านค้ารอบสถานศึกษาในเขตชานเมืองและชนบทมีเบาบางกว่าเขตเมืองค่อนข้างมาก 2) ความถี่ของการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา/เขตโซนนิ่งของนักเรียนนักศึกษา ในเขตชานเมืองและชนบทเหมือนกับเขตเมืองที่ซื้อ 1-2 ครั้ง/ปี 3) วัตถุประสงค์การซื้อ ในเขตชานเมืองและชนบทและเขตเมืองซื้อ เพื่อดื่มกับเพื่อน 4) นักเรียนนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยถูกปฏิเสธในซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากจุดจำหน่ายในเขตชานเมืองและเขตชนบท สูงถึงร้อยละ 86.5 ซึ่งใกล้เคียงกับเขตเมือง แต่เคยถูกสอบถามอายุจากผู้จำหน่ายเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ก่อนจำหน่าย ร้อยละ 14.8 และเคยถูกขอคู่มือประชาชนจากผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนจำหน่าย ร้อยละ 11.4 ซึ่งน้อยกว่าเขตเมืองถึงร้อยละ 29.3 และ 16.1 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าในเขตเมืองมีความเข้มงวดในการตรวจสอบอายุจากผู้จำหน่ายที่จะไม่จำหน่ายให้เยาวชนมากกว่าเขตชานเมืองและชนบท 5) ทั้งเขตชานเมือง ชนบทและเขตเมือง มากกว่าครึ่งนักเรียนนักศึกษาเคยซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากมินิมาร์ท/ร้านสะดวกซื้อที่มีเครือข่าย ซึ่งเหตุผลในการเลือกซื้อในแหล่งจำหน่ายเดิมๆ บ่อยๆ คือร้านค้าอยู่ใกล้ที่พัก ส่วนใหญ่ซื้อๆ ช่วงเวลา 17.01 น. – 21.00 น. 6) นักเรียนนักศึกษาในเขตชานเมืองและชนบทส่วนใหญ่เคยดื่มบ้านเพื่อน/หอพักเพื่อน ร้อยละ 69.5 แต่ในขณะที่เขตเมืองเคยดื่มบ้านตนเอง/หอพักตัวเอง ร้อยละ 63.4 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเยาวชนจะหาโอกาสที่จะดื่มๆ ในที่ๆ ผู้ปกครองไม่ทราบมากกว่า และในเขตชานเมืองและชนบทจะใช้บ้านเพื่อนเป็นแหล่งรวมตัวดื่มกินในกรณีที่ไม่ใช่ผู้ปกครองคอยดูแลตลอดเวลา เพราะฉะนั้นการสอดส่องดูแลเยาวชนจากผู้ปกครองหรือผู้ใหญ่ในชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก 7) เขตชานเมืองและชนบทเคยได้ยื่นมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสถานศึกษา ร้อยละ 51.5 ซึ่งอาจมีการประชาสัมพันธ์น้อยกว่าเขตเมืองที่มีร้อยละ 59.0 และ 8) การเคยเห็นการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานหรือกิจกรรมของสถานศึกษา ร้อยละ 5.9 ในขณะที่เขตเมืองสูงกว่าเกือบ 4 เท่าตัว ซึ่งเป็นไปได้ว่าเขตเมืองมีความถี่ในการจัดกิจกรรมดังกล่าวบ่อยกว่าเขตชานเมืองและชนบท

จากผลการศึกษาที่พบว่าร้านขายของชำยังเป็นแหล่งที่มีเยาวชนในเขตชานเมืองและชนบท ไปซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด เช่นเดียวกับเขตเมืองตามการศึกษาของธีระวุธ ธรรมกุล และคณะ (2561) และการศึกษาในเขตชนบทตามการศึกษาของทิพย์รัตน์ ธรรมกุล และคณะ (2557) แต่มีความต่างกันตรงที่การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในร้านมินิมาร์ท/ร้านสะดวกซื้อที่มีเครือข่าย ของเยาวชนในเขตเมืองมีมากกว่าร้อยละ 50.0 ขณะที่เยาวชนเขตชนบทมีเพียงไม่ถึงร้อยละ 4.0 (ทิพย์รัตน์ ธรรมกุล และคณะ, 2557) ดังนั้นการขอความร่วมมือผู้ประกอบการจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ปฏิบัติตามกฎหมายหมายในเขตเมืองกับเขตชนบทจึงอาจต้องมีมาตรการและกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับผู้ประกอบการ จึงจะได้ผลมากยิ่งขึ้น

การศึกษานี้พบว่านักเรียนนักศึกษาในเขตชานเมืองและชนบทเคยรับรู้เรื่องมาตรการจัดเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษาหรือมาตรการควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามประกาศหรือการประชาสัมพันธ์จากผู้บริหารสถานศึกษาหรืออาจารย์ เพียงร้อยละ 21.5 ซึ่งใกล้เคียงกับการศึกษาในเขตเมืองของธีระวุธ ธรรมกุล และคณะ (2561) ส่งผลไปถึงการรับรู้มาตรการกำหนดเขตพื้นที่รอบสถานศึกษาและพบ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ของนักเรียนนักศึกษาในเขตพื้นที่โซนนิ่งรอบสถานศึกษาในเขตชานเมืองและชนบท อยู่ในระดับดี มีเพียงร้อยละ 20.2 ซึ่งต่ำกว่าการศึกษาในเขตเมืองของธีระวุธ

ธรรมกุล และคณะ (2561) ที่อยู่ร้อยละ 24.9 และต่ำกว่าผลการประเมินของสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ (2559) ที่พบการรับรู้กฎหมายควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ของประชาชนในภาพรวมของประเทศอยู่ในระดับดีเกือบสองเท่าตัว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการประชาสัมพันธ์มาตรการฯ ในระดับสถานศึกษายังมีอยู่น้อย การส่งเสริมให้ทางสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ช่วยกันรณรงค์ประชาสัมพันธ์และสร้างกระแสอย่างต่อเนื่อง อาจทำให้นักศึกษามีการเข้าใจในมาตรการ เกิดความตระหนักต่อปัญหาและปฏิบัติตามมาตรการควบคุมการเข้าถึงเครื่องตี้มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษามากขึ้นได้

นักเรียนนักศึกษาในเขตชานเมืองและชนบทมีระดับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายด้านการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่อยู่ระดับปานกลาง ร้อยละ 59.5 เช่นเดียวกับการศึกษาของทิพย์รัตน์ ธรรมกุล และคณะ (2557) ซึ่งมีระดับที่ดีต่ำกว่าในเขตเมืองตามการศึกษาของธีระวุธ ธรรมกุล และคณะ (2561) สำหรับข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ด้านกฎหมายฯ ในเครื่องมือการวิจัยนี้ มีการถามคำถามในลักษณะการใช้คำสลับกันไปมา เช่น คำว่า “ห้าม...” / “อนุญาต ...” เนื่องจากผู้วิจัยคำนึงถึงเรื่องอำนาจจำแนกและความยากง่ายในการวัดความรู้ จึงใช้หลักการว่า “คำถามวัดความรู้ต้องมีคำถามที่ผิดและถูก สลับกันไป อย่างละเท่า ๆ กัน เพื่อมิให้ผู้ตอบเดาถูก นั่นคือต้องมีคำตอบประเภทหลอกไว้ด้วย” (ปฏิมา มั่นศิลป์, 2553) ดังนั้นหากมีผู้ใดสนใจจะนำเครื่องมือไปใช้ อาจต้องระมัดระวังในประเด็นดังกล่าว

2.2 การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ของนักเรียนนักศึกษา บริเวณรอบสถานศึกษา

จากการที่ควบคุมตัวแปรที่มีอิทธิพลร่วมในทางสถิติแล้วพบว่า ความรู้มาตรการทางกฎหมายควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลต่อการซื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ บริเวณรอบสถานศึกษา/เขตโซนนิ่งของนักเรียนนักศึกษา ดังนั้นการให้ความรู้ที่ถูกต้องกับนักเรียนนักศึกษาจึงยังเป็นสิ่งที่จำเป็น ส่วนปัจจัยด้านประเภทการศึกษาปัจจุบัน และอายุ เมื่อวิเคราะห์แบบไม่คุมตัวแปรที่มีอิทธิพลร่วมพบว่ามีความสัมพันธ์กับการซื้อของนักเรียนนักศึกษา ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาในเขตเมืองของธีระวุธ ธรรมกุล และคณะ (2561) ที่พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ บริเวณรอบสถานศึกษา/เขตโซนนิ่ง เมื่อวิเคราะห์โดยควบคุมตัวแปรที่มีอิทธิพลร่วมในทางสถิติแล้วคือ อายุ ทัศนคติ และการเคยได้ยื่นมาตรการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์มาก่อน

แต่อย่างไรก็ตามรูปแบบการศึกษานี้เป็นแบบภาคตัดขวาง จึงบอกไม่ได้ว่าปัจจัยใดเป็นเหตุเป็นผลที่แท้จริง หากต้องการข้อสรุปที่ชัดเจนขึ้นควรต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมต่อไป รวมถึงตัวแปรอื่นๆ ที่ผลการวิเคราะห์แบบ Bivariate พบความสัมพันธ์ในทางสถิติระหว่างตัวแปรอิสระซึ่งได้แก่ ประเภทการศึกษาปัจจุบัน อายุ และตัวแปรตามในเรื่องการซื้อเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา แต่เมื่อควบคุม

อิทธิพลด้วยวิธีการทางสถิติแล้ว กลับทำให้ไม่ได้ข้อสรุปว่าเป็นปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลหรือไม่ จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อหาข้อสรุปในประเด็นดังกล่าวต่อไปเช่นกัน

2.3 การศึกษาสถานการณ์การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ.

2551 ของจุดจำหน่ายในเขตพื้นที่โซนนิ่งรอบสถานศึกษา

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าความรู้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีผู้จำหน่ายเครื่องดื่มฯ ในเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษาพื้นที่ชานเมืองและชนบทส่วนมากมีความรู้ในเรื่องดังกล่าวในระดับดี ร้อยละ 52.1 (เฉพาะในอำเภอสีคิ้วและปากช่อง มีระดับดีร้อยละ 41.7) ซึ่งต่างจากการศึกษาในเขตเมืองของธีระวุธ ธรรมกุล และคณะ (2561) ที่ส่วนมากมีความรู้ในเรื่องดังกล่าวในระดับปานกลาง ร้อยละ 52.5 และมีความรู้ ระดับดี ร้อยละ 36.6 แต่สอดคล้องกันในข้อความรู้ ที่ตอบผิดมากที่สุดและไม่ทราบมากที่สุดคือ เรื่องเวลาในการอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ฯ และไม่อนุญาตให้ตี้มและจำหน่ายฯ ในปั้มน้ำมัน ในหอพักนักศึกษา สวนสาธารณะของทางราชการ รวมทั้งการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการแสดงภาพสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่นเดียวกับ การศึกษาทิพย์รัตน์ ธรรมกุล และคณะ (2560) จึงควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ สร้างความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น

การรับรู้มาตรการกำหนดเขตพื้นที่รอบสถานศึกษาและพรบ.ควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ของผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเขตพื้นที่โซนนิ่งรอบสถานศึกษา ในการศึกษาที่อยู่ในระดับดี ร้อยละ 42.7 (เฉพาะพื้นที่อำเภอปากช่องและสีคิ้ว มีระดับดีเพียงร้อยละ 25.0) ซึ่งสูงกว่าการศึกษาในเขตเมืองของธีระวุธ ธรรมกุล (2561) ที่พบระดับดีร้อยละ 35.6 แต่ยิ่งถือว่าต่ำกว่าผลการประเมินของสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (2559) ที่พบการรับรู้กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในภาพรวมของประเทศอยู่ในระดับดี ร้อยละ 63.2 อยู่ค่อนข้างมาก ซึ่งเป็นไปได้ว่าผู้จำหน่ายที่เคยอบรมเกี่ยวกับกฎระเบียบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการศึกษานี้มีเพียงร้อยละ 16.0 นอกจากนั้นยังพบความสอดคล้องกันระหว่าง 3 การศึกษาในประเด็นการรับรู้เรื่องเวลาที่ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นักเรียน นักศึกษาและประชาชนที่มีการรับรู้ในเรื่องนี้น้อยที่สุด จึงจำเป็นที่ต้องมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในเรื่องเวลาการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มากขึ้น

ในด้านทัศนคติต่อมาตรการกำหนดเขตพื้นที่โซนนิ่งรอบสถานศึกษาและพรบ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ของผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเขตโซนนิ่งเขตชานเมืองและชนบท ส่วนมากมีทัศนคติในเรื่องดังกล่าวในระดับปานกลาง ร้อยละ 51.3 (เฉพาะพื้นที่อำเภอปากช่องและสีคิ้ว มีระดับปาน

กลางร้อยละ 47.2) มีความเชื่อมั่นต่อผู้บังคับใช้กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเขตพื้นที่โซนนิ่งรอบสถานศึกษาของผู้จำหน่ายฯ ในระดับดี ร้อยละ 75.6 (เฉพาะพื้นที่อำเภอปากช่องและสีคิ้ว มีระดับที่ดี ร้อยละ 75.0) เช่นเดียวกับการศึกษาในเขตเมืองของธีระวรุท ธรรมกุล และคณะ (2561) ที่พบร้อยละ 54.4 และ 80.2 ตามลำดับ

สำหรับผลการศึกษาที่ยังไม่มีข้อเปรียบเทียบ คือด้านการยอมรับต่อกฎหมายฯ และมาตรการกำหนดเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษาของผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งพบว่าโดยส่วนมากมีการยอมรับต่อกฎหมายฯ ในระดับดี ร้อยละ 58.8 (เฉพาะพื้นที่อำเภอปากช่องและสีคิ้ว มีระดับที่ดี ร้อยละ 55.6) ซึ่งบ่งบอกถึงความเป็นไปได้ที่มาตรการฯ จะมีความยั่งยืน เช่นเดียวกับด้านความตระหนักต่อปัญหาและผลกระทบต่อการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาตรการกำหนดเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษา ของผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 62.2 (เฉพาะพื้นที่อำเภอปากช่องและสีคิ้ว มีระดับปานกลางร้อยละ 58.3) โดยผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความตระหนัก ๕ เกือบทุกข้ออยู่ระดับมาก ยกเว้น เรื่องความตระหนักต่อผลกระทบจากการไม่ปฏิบัติตามในด้านปัญหาการว่างงานเพิ่มขึ้น และปัญหาเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ซึ่งคะแนนความตระหนักอยู่ระดับปานกลาง และความตระหนักฯ ต่อผลกระทบในเรื่องที่จะทำให้เกิดปัญหาสังคมเพิ่มขึ้น ซึ่งมีคะแนนความตระหนักอยู่ในระดับน้อย จึงควรสร้างความรู้ความตระหนักในประเด็นดังกล่าวเพิ่มขึ้น

จากการสังเกตจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำนวน 120 ร้านในเขตชานเมืองและชนบท (เฉพาะในพื้นที่อำเภอปากช่องและสีคิ้ว มีจำนวน 36 ร้าน) ส่วนมากเป็นร้านโชห่วย/ร้านขายของชำ ร้อยละ 80.8 โดยส่วนใหญ่เป็นจุดจำหน่ายฯ ที่อยู่ในเขตโซนนิ่งเป็นสถานศึกษาสังกัดของภาครัฐ ร้อยละ 97.5 (ซึ่งค่อนข้างเป็นบริบทที่แตกต่างต่างจากเขตเมืองในการศึกษาของธีระวรุท ธรรมกุล และคณะ (2561) ที่พบร้อยละ 46.8 และ 71.6 ตามลำดับ โดยเขตชานเมืองและชนบทมีจุดจำหน่ายฯ ในเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.3 เป็นจุดจำหน่ายฯ ที่อยู่จุดจำหน่ายตั้งอยู่ห่างจากสถานศึกษาตั้งแต่ 2 – 2,000 เมตร ส่วนใหญ่มีระยะทางไม่เกิน 100 เมตร ระยะกลาง (median) อยู่ที่ระยะ 200 เมตรจากสถานศึกษา ตั้งห่างจากหอพัก ตั้งแต่ 0 – 50 เมตร โดยส่วนใหญ่อยู่ที่ระยะ 0-20 เมตร ในขณะที่เขตเมืองส่วนใหญ่เป็นร้านแกวมหาวิทยาลัยร้อยละ 51.4 ส่วนเขตเมืองอยู่ห่างจากสถานศึกษาตั้งแต่ 50 – 3,000 เมตร ส่วนใหญ่มีระยะทางมากกว่า 500 เมตร ระยะกลาง (median) อยู่ที่ระยะ 900 เมตรจากสถานศึกษา ตั้งห่างจากหอพัก ตั้งแต่ 2 – 1,000 เมตร โดยระยะกลาง (median) อยู่ที่ระยะ 50 เมตรจากหอพัก (ธีระวรุท ธรรมกุล และคณะ, 2561) โดยการจัดโซนนิ่งของทุกพื้นที่ๆที่สำรวจ ทางจังหวัดไม่ได้นำเรื่องระยะทางมาเป็นเกณฑ์ในการจัดโซนนิ่งแต่เพียงปัจจัยเดียว แต่ยังพิจารณาจากปัจจัยอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น ความเหมาะสมของจุดจำหน่ายที่เป็นช่วงรอยต่อพื้นที่สถาบันอื่นๆ

ความไม่ชัดเจนของข้อมูล หมายถึง เป็นต้น ผู้วิจัยจึงใช้การวัดระยะทางจาก Google maps application ซึ่งคิดระยะทางตามระยะทางถนนที่ใช้ในการเดินทาง ทำให้ไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าเป็นระยะทางจากรั้วหรือไม่ และแม้ว่าไม่ได้วัดจากรั้วมีรอบรั้วสถานศึกษาจริง แต่ถึงอย่างไร วิธีดังกล่าวถือว่าเป็นวิธีที่ได้ข้อมูลระยะทางจากสถานศึกษาได้ใกล้เคียงความจริงมากกว่าการคิดประมาณการโดยทีมเก็บข้อมูลหรือสอบถามจากผู้จำหน่ายโดยตรง

การศึกษานี้พบจุดจำหน่ายมีการติดป้ายเตือนให้จำหน่ายเฉพาะเวลา 11.00–14.00 น. และ 17.00–24.00 น. เพียงร้อยละ 17.5 มีการติดป้ายเตือนห้ามจำหน่ายให้เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี เพียงร้อยละ 8.3 มีการติดป้ายหรือพบอุปกรณ์โฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์/ภาพสินค้า/บรรจุภัณฑ์/แสดงชื่อเครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในร้านหรือหน้าร้าน ร้อยละ 3.3 มีการติดป้ายหรือพบอุปกรณ์โฆษณาให้ซื้อเครื่องดื่มด้วยการลด-แลก-แจก-แถม ซึ่งรางวัลในร้านหรือหน้าร้าน ร้อยละ 0.0 และมีกิจกรรมหรือวิธีส่งเสริมการขายจากจุดจำหน่าย ร้อยละ 0.0 ในขณะที่เขตเมืองการศึกษาของธีระวุฒ ธรรมกุล และคณะ (2561) พบหลักฐานดังกล่าวร้อยละ 26.6, 33.6, 22.7, 3.6 และ 13.6 ตามลำดับซึ่งคล้ายกับว่าเขตชานเมืองและชนบทมีความร่วมมือในเรื่องดังกล่าวดีกว่าเขตเมือง ซึ่งอาจเป็นเพราะเขตเมืองมีความหนาแน่นของจุดจำหน่าย/ร้านค้าสูงกว่าทำให้มีการแข่งขันดึงดูดลูกค้าเข้าร้านมากกว่าเขตชานเมืองและชนบท

พฤติกรรมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของจุดจำหน่ายในเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษาในพื้นที่อำเภอปากช่องและอำเภอสีคิ้ว ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา พบว่าผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เคยจำหน่ายให้ผู้มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ สูงถึงร้อยละ 47.2 ในขณะที่นักเรียนนักศึกษาในพื้นที่อำเภอปากช่องและอำเภอสีคิ้ว มีพฤติกรรมการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา/เขตโซนนิ่ง ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ร้อยละ ร้อยละ 45.7 ซึ่งเป็นข้อมูลค่อนข้างใกล้เคียงกัน เช่นเดียวกับการที่พบว่าช่วงเวลาในการจำหน่ายและการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนนักศึกษาสูงสุดคือช่วงเวลา 17.01 – 24.00 น.

จากการทดลองซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งร้านประเภทนั่งดื่มและร้านประเภทไม่มีที่นั่งดื่ม โดยอาสาสมัครซื้อที่ดูคล้ายเยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปี พบว่ามีการทดลองซื้อสำเร็จร้อยละ 100.0 ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการศึกษาในกลุ่มนักเรียนนักศึกษาที่อยู่ในเขตอำเภอปากช่องและสีคิ้วทั้งหมดที่พบว่าส่วนใหญ่ไม่เคยถูกปฏิเสธในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากจุดจำหน่าย สูงถึงร้อยละ 86.5 และอัตราความสำเร็จในการทดลองซื้อในงานวิจัยนี้ใกล้เคียงกันมากกับการศึกษาในพื้นที่โซนนิ่งเขตเมืองของธีระวุฒ ธรรมกุล และคณะ (2561) การศึกษาของ Chaiyasong S et al. (2013) ซึ่งมีการทดลองซื้อทั้งในร้านประเภทนั่งดื่มและร้านประเภทไม่มีที่นั่งดื่มในเขตรอบสถานศึกษาในรัศมี 1,000 เมตรและให้อาสาสมัครเยาวชนที่ดูคล้ายอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ (pseudo-underage) ไปทดลองซื้อ และการศึกษา Puangsuwan

A et al. (2012) ที่ได้ศึกษาเฉพาะในร้านประเภทไม่มีที่นั่งดื่ม ซึ่งในช่วงเวลานั้นยังไม่มีมาตรการกำหนดเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษาและเป็นการวิจัยที่ไม่ได้เจาะจงพื้นที่รอบสถานศึกษา ผลการศึกษาพบอัตราความสำเร็จในการทดลองซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเยาวชนดูล้ำอายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 99.1, 96.2, 98.7 ตามลำดับ แต่จากการศึกษาในเขตโซนนิ่งเขตชานเมืองและชนบทนี้ผู้จำหน่ายไม่มีการสอบถามอายุผู้ซื้อ ร้อยละ 100.0 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Puangsuwan A et al. (2012) ที่พบสูงถึงร้อยละ 98.7 ในขณะที่การศึกษาเขตเมืองของธีระวุธ ธรรมกุล และคณะ (2561) ไม่มีการถามอายุที่ร้อยละ 78.0 ซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำกว่าการศึกษาก่อนมีการกำหนดมาตรการโซนนิ่งและหลังมาตรการโซนนิ่งในเขตชานเมืองและชนบท ก็แสดงให้เห็นว่ามาตรการโซนนิ่งทำให้ร้านค้า/จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความเข้มงวดในการที่จะจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เยาวชนเฉพาะในเขตเมืองมากขึ้น อย่างไรก็ตามการขอบุตรประชาชนจากอาสาสมัครที่ไปทดลองซื้อในแต่ละการศึกษาดังกล่าวข้างต้นนั้นไม่มีเกินร้อยละ 1 ซึ่งอาจแสดงให้เห็นว่าจุดจำหน่ายใกล้สถานศึกษาในภาพรวมยังไม่ได้ให้ความสำคัญและเข้มงวดกับการปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องการไม่จำหน่ายให้กับเยาวชนมากเท่าที่ควร แม้จะมีมาตรการโซนนิ่งรอบสถานศึกษาเพิ่มขึ้นมา

สำหรับการทดลองซื้อในช่วงเวลาห้ามจำหน่ายตามกฎหมายกำหนดในเขตโซนนิ่ง พื้นที่ชานเมืองและชนบท การวิจัยนี้พบความสำเร็จในการทดลองซื้อ ได้ร้อยละ 100.0 ซึ่งต่างจากการศึกษาในเขตเมืองของธีระวุธ ธรรมกุล และคณะ (2561) ที่พบร้อยละ 71.6 และเป็นอัตราที่สูงกว่าก่อนการมีมาตรการโซนนิ่งๆ ตามการศึกษาของ Chaiyasong S et al. (2013) ที่พบความสำเร็จในการทดลองซื้อ ที่ร้อยละ 89.1 บ่งบอกว่ามาตรการโซนนิ่งๆ อาจใช้ได้ผลในเรื่องการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามเวลาที่กฎหมายกำหนดเฉพาะในเขตเมืองเท่านั้น อย่างไรก็ตามถือว่าเป็นแนวโน้มที่ดีหากมีการใช้มาตรการโซนนิ่งรอบสถานศึกษาต่อไป และผลักดันให้จุดจำหน่ายได้มีความร่วมมือในเขตชานเมืองและชนบทมากยิ่งขึ้น

ผลการสำรวจพบว่าร้านที่มีใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษามีร้อยละ 84.0 และมีผู้จำหน่ายที่ไม่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับกฎระเบียบการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 84.0 ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่าการศึกษาเขตเมืองของธีระวุธ ธรรมกุล และคณะ (2561) ที่พบร้อยละ 74.3 และ 67.3 แต่ใกล้เคียงกับการวิจัยของทิพย์รัตน์ ธรรมกุล และคณะ (2560) ที่สำรวจร้านค้าและผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทไม่มีที่นั่งดื่ม ในจังหวัดที่มีพื้นที่เสี่ยงสูงทั้งจังหวัด พบร้านค้ามีใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 97.1 ผู้จำหน่ายไม่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับกฎระเบียบการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 77.5 เพราะสัดส่วนของร้านค้าส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตชานเมืองและชนบท นอกจากนั้นยังสามารถเปรียบเทียบผลการศึกษาที่ผ่านมา ในประเด็นอื่นๆ ที่สำคัญที่ได้จากการสำรวจโดยแบบสอบถามดังนี้

1) การจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เยาวชนที่อายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 45.4 ซึ่งสูงกว่าการสำรวจในเขตเมืองของธีระวุฒ ธรรมกุลและคณะ (2561) ที่มีร้อยละ 10.9 และสูงกว่าการสำรวจของทิพย์รัตน์ ธรรมกุล และคณะ (2560) ที่พบร้อยละ 39.8

2) มีการจำหน่ายในช่วงเวลาห้ามขายสูงสุดคือเวลา 14.00–17.00 น.ร้อยละ 38.8 ซึ่งต่ำกว่าในเขตเมืองของธีระวุฒ ธรรมกุลและคณะ (2561) ที่พบร้อยละ 51.5 ต่ำกว่าการสำรวจของทิพย์รัตน์ ธรรมกุล และคณะ (2560) ที่พบร้อยละ 77.8 ตามลำดับ ซึ่งการศึกษาของ Chaiyasong et al. (2013) พบการไม่ปฏิบัติตามมาตรการด้านเวลาห้ามขายของร้านค้า ร้อยละ 89.1 รวมทั้งการศึกษาของคุษฎี อายุวัฒน์และวณิชชา ณรงค์ชัย (2555) ที่พบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลา 14.00–17.00 น. ร้อยละ 80.0 ซึ่งคล้ายกับว่าหลังจากการกำหนดเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษาตามคำสั่ง คสช.ปี 2558 ทำให้ผู้จำหน่ายมีการปฏิบัติตามพรบ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 มากขึ้น แต่จากข้อมูลการทดลองซื้อในช่วงเวลาห้ามจำหน่ายตามกฎหมายกำหนดในเขตโซนนิ่งฯ พื้นที่ชานเมืองและชนบท การวิจัยนี้พบความสำเร็จในการทดลองซื้อฯ ได้ร้อยละ 100.0 ซึ่งเป็นข้อมูลที่ค่อนข้างขัดแย้งพอสมควร ซึ่งการสำรวจด้วยแบบสอบถามโดยผู้จำหน่ายตนเอง อาจได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง เพราะผู้จำหน่ายอาจเกรงกลัวต่อการให้ข้อมูลที่เป็นจริงหากเข้าข่ายที่เป็นการกระทำผิดกฎหมาย ดังนั้นการใช้ข้อมูลจากการทดลองซื้อในงานวิจัยนี้จึงมีความน่าเชื่อถือมากกว่า

3) ในรอบ 1 ปีมีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญสูงสุดคือวันมาฆบูชา ร้อยละ 18.9 เช่นเดียวกับการศึกษาในเขตเมืองของธีระวุฒ ธรรมกุลและคณะ (2561) ที่พบร้อยละ 10.9 แต่แตกต่างการสำรวจของทิพย์รัตน์ ธรรมกุล และคณะ (2560) ที่พบสูงสุดในวันออกพรรษา ร้อยละ 27.5

4) การได้รับการตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการศึกษาพบร้อยละ 64.4 ซึ่งสูงกว่าการสำรวจในเขตเมืองของธีระวุฒ ธรรมกุลและคณะ (2561) ที่พบร้อยละ 56.4 แต่ต่ำกว่าการศึกษาของทิพย์รัตน์ ธรรมกุล และคณะ (2560) ที่พบสูงถึงร้อยละ 88.2 โดยผลการศึกษาได้ชี้ให้เห็นว่าการตรวจสอบใบอนุญาตและเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ รองลงมาจะเป็นเรื่อง การตรวจสอบการโฆษณา เช่นเดียวกับในเขตเมืองของธีระวุฒ ธรรมกุลและคณะ (2561) แต่แตกต่างตรงเขตเมืองมีการตรวจเรื่องแสงและเสียงในสถานบริการต่างๆ ร้านอาหาร ผับ บาร์ร่วมด้วย

2.4 การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ของจุดจำหน่ายในเขตพื้นที่โซนนิ่งรอบสถานศึกษา

การศึกษานี้ภายหลังที่มีการควบคุมตัวแปรที่มีอิทธิพลร่วมด้วยวิธีการทางสถิติแล้ว พบผลการศึกษที่สำคัญดังนี้คือ

1) ผู้จำหน่าย ที่มีคะแนนทัศนคติขระดับต่ำจะมีโอกาสที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาห้ามจำหน่าย มากกว่าผู้จำหน่ายที่มีคะแนนทัศนคติข ระดับดีถึง 26 เท่า ซึ่งการสร้างเสริมให้ผู้จำหน่ายขมีทัศนคติที่ดีต่อมาตรการกำหนดเขตพื้นที่รอบสถานศึกษาและพรบ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 มากขึ้นนั้น ก็จะมีโอกาสที่ผู้จำหน่ายจะปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆ มากขึ้นด้วย

2) ผู้จำหน่ายที่มีการรับรู้มาตรการข ระดับปานกลางจะมีโอกาสที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงวันสำคัญทางศาสนาตามกฎหมายกำหนดน้อยกว่าผู้จำหน่ายที่มีการรับรู้ ระดับดีร้อยละ 84.0 เช่นเดียวกับผู้จำหน่ายที่มีการยอมรับมาตรการข ระดับปานกลางจะมีโอกาสที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงวันสำคัญทางศาสนาตามกฎหมายกำหนดน้อยกว่าผู้จำหน่ายที่มีการรับรู้ ระดับดีร้อยละ 91.0 ซึ่งไม่เป็นไปตามทฤษฎีการรับรู้และการยอมรับ จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อความชัดเจนมากขึ้นในโอกาสต่อไป

3) จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ไม่เคยถูกตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีโอกาสที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาห้ามจำหน่าย มากกว่าจุดจำหน่ายที่เคยได้รับการตรวจข 2 เท่า และมีโอกาสที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงวันสำคัญทางศาสนาตามกฎหมายกำหนดมากกว่าจุดจำหน่ายที่เคยได้รับการตรวจสอบข เป็น 4 เท่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของทิพย์รัตน์ ธรรมกุล และคณะ (2560) นอกจากนี้พบว่ากรณีที่จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เคยถูกตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีโอกาสที่จะจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี มากกว่าจุดจำหน่ายที่ไม่เคยได้รับการตรวจข 3.3 เท่า เนื่องจากส่วนใหญ่ไม่ถูกดำเนินคดี เป็นการตรวจเตือนและไม่เข้มงวด ซึ่งสอดคล้องกับเหตุผลที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ให้ข้อมูลไว้ว่า หากมีการตรวจจับร้านใดแล้วผู้ที่ได้ดำเนินการต้องไปเป็นพยานในชั้นศาล ทำให้เกิดการยุ่งยากมากขึ้น จึงเลือกที่จะตักเตือนผู้จำหน่ายหรือร้านค้าที่กระทำผิดแทนการจับกุมดำเนินคดี จึงเป็นสิ่งที่ผู้จำหน่ายที่เคยโดนตรวจสอบตักเตือนแล้วไม่ค่อยเกรงกลัวที่จะกระทำผิดกฎหมายอีก

4) จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีโอกาสที่จะจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี มากกว่าสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา เป็น 3.7 เท่า ซึ่งก็เป็นเพราะนักเรียนมัธยมศึกษาอายุไม่ถึง 20 ปี แต่นักศึกษาอาชีวศึกษามีทั้งอายุถึงและไม่ถึง 20 ปีบริบูรณ์แล้ว

5) จุดจำหน่ายฯ ที่มีระยะห่างจากสถานศึกษา 1,001 – 1,500 เมตร มีโอกาสที่จะจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี มากกว่าจุดจำหน่ายฯ ที่มีระยะห่างจากสถานศึกษาไม่เกิน 500 เมตร เป็น 12.3 เท่า ซึ่งเป็นเพราะบางจุดจำหน่ายที่ไกลจากสถานศึกษา จะคิดว่าร้านของตนไม่อยู่ในเขตโซนนิ่งฯ หรือเมื่อไม่อยู่ใกล้สถานศึกษามากก็ไม่เข้มงวดในการปฏิบัติเท่าที่ควร

6) ผู้จำหน่ายที่มีคะแนนความเชื่อมั่นฯ ระดับปานกลาง มีโอกาสที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาห้ามจำหน่าย มากกว่าผู้จำหน่ายที่มีคะแนนความเชื่อมั่นฯ ระดับดีถึง 14 เท่า และโอกาสที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงวันสำคัญทางศาสนาตามกฎหมายกำหนด มากกว่าผู้จำหน่ายที่มีคะแนนความเชื่อมั่นฯ ระดับดีถึง 19.7 เท่า และมีโอกาสที่จะจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี น้อยกว่าผู้จำหน่ายที่มีคะแนนความเชื่อมั่นฯ ระดับดีร้อยละ 76.0 ดังนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้บังคับใช้กฎหมายจำเป็นต้องสร้างความเชื่อมั่นในกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเขตพื้นที่โซนนิ่งรอบสถานศึกษา 2551 และต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนมากขึ้น มาตรการจึงจะได้ผลดียิ่งขึ้นต่อไป

7) ผู้จำหน่ายเพศหญิงมีโอกาสที่จะจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงวันสำคัญทางศาสนาตามกฎหมายกำหนด มากกว่าผู้จำหน่ายเพศชาย 5.8 เท่า สอดคล้องกับการศึกษาของทิพย์รัตน์ ธรรมกุล และคณะ (2560) เพราะฉะนั้นการสร้างทักษะการปฏิเสธการขายให้กับผู้จำหน่ายเพศหญิง อาจช่วยให้โอกาสการกระทำผิดกฎหมายฯ ลดลงได้ เพราะผู้หญิงอาจไม่กล้าที่จะปฏิเสธการขอซื้อจากผู้ซื้อผู้ชาย

8) จุดจำหน่ายใกล้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา มีโอกาสที่จะจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงวันสำคัญทางศาสนาตามกฎหมายกำหนด มากกว่าสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็น 8.4 เท่า เจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบจึงจำเป็นต้องขอความร่วมมือการปฏิบัติตามกฎหมายกับจุดจำหน่ายฯ ใกล้สถาบันอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น

ปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามมาตรการฯ ดังที่กล่าวมาข้างต้น ไม่สอดคล้องกับการศึกษาในเขตเมืองของธีระวุธ ธรรมกุลและคณะ (2561) ที่พบเฉพาะว่าอายุของผู้จำหน่ายมีผลต่อการจำหน่ายเฉพาะเวลาที่กฎหมายกำหนด อายุของผู้จำหน่ายและจำนวนผู้จำหน่ายมีผลต่อการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพศและจำนวนผู้จำหน่ายมีผลต่อการโฆษณาและแสดงเครื่องหมายการค้าของบริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่การศึกษาในเขตชานเมืองไม่ปรากฏเช่นนั้น นอกจากนั้นการศึกษาของทิพย์รัตน์ ธรรมกุล และคณะ (2560) พบปัจจัยอายุของผู้จำหน่าย ความรู้กฎหมายฯ ของผู้จำหน่ายฯ และการเคยได้รับการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ของรัฐมีผลต่อการไม่ปฏิบัติตามพรบ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 และการศึกษาของ Puangsuwan A et al.

(2012) ที่ไม่พบความสัมพันธ์ของปัจจัยเพศ แต่สอดคล้องในปัจจัยด้านอายุของผู้จำหน่าย และจำนวนผู้จำหน่ายที่ไม่มีผลต่อการการปฏิบัติตาม พรบ.ฯ ซึ่งเป็นเพราะบริบทพื้นที่และประเภทจุดจำหน่ายของการศึกษาที่ผ่านมามีความแตกต่างกันกับการศึกษานี้อยู่บ้าง ซึ่งการศึกษาของทิพย์รัตน์ ธรรมกุล และคณะ (2560) Puangsuwan A et al. (2012) ได้ศึกษาเฉพาะร้านค้าประเภทไม่มีที่นั่งดื่มแต่ครอบคลุมทั้งเขตเมือง ชานเมืองและชนบท ส่วนการศึกษาของธีระวุธ ธรรมกุล (2561) ได้ศึกษาเฉพาะในเขตเมือง แต่ครอบคลุมทั้งร้านค้าประเภทไม่มีที่นั่งดื่มและมีที่นั่งดื่ม

จากผลการวิเคราะห์ระหว่างตัวแปรต้นซึ่งได้แก่ ความรู้ การรับรู้ทัศนคติ ความเชื่อมั่นต่อมาตรการทางกฎหมาย กับตัวแปรตาม แล้วพบว่าค่า OR ไม่เรียงลำดับ นั่นคือ มีค่าต่ำ สลับ ค่าสูง มีลักษณะค่าขึ้นลง เนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น กับตัวแปรตามดังกล่าว มีความสัมพันธ์แบบไม่เป็นเชิงเส้น หรือไม่เป็นเส้นตรง (non-linearity) ซึ่งได้สะท้อนถึงความเป็นจริงของข้อมูลตามบริบทพื้นที่ หรือลักษณะทางประชากร โดยวิธีการวิเคราะห์ทางสถิตินั้นสามารถแก้ไขข้อมูลดังกล่าวให้มีความสัมพันธ์แบบเชิงเส้นได้ ด้วยการวิเคราะห์แบบ fractional polynomial ซึ่งให้ปรับเปลี่ยนตัวแปรนั้นๆ ด้วยค่ายกกำลังใดๆ หรือการใช้ค่า Quartile ในการแบ่งกลุ่ม หรือการ transform ข้อมูลให้มีการกระจายเป็นปกติ ซึ่งผู้วิจัยได้ทดลองวิเคราะห์ด้วยวิธีต่างๆ ดังกล่าวแล้วพบว่าแต่ละวิธีได้ผลไม่แตกต่างกันมาก แต่กลับทำให้ช่วงของข้อมูลไม่เท่ากันและไม่มีทฤษฎีมารองรับในการแปลผล นอกจากนี้ยังพบว่าการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคดังกล่าวทำให้การแปลผลเกิดความยุ่งยาก อีกทั้งการใช้ค่า cut point ด้วย quartile ในการแบ่งกลุ่มไม่สอดคล้องกับการทบทวนวรรณกรรม หรือทฤษฎีใดๆ นี้ ซึ่งอาจทำให้เกิดจัดกลุ่มผิดและทำให้เกิดผลสรุปที่คลาดเคลื่อนได้ (Heinzi H.,2000; Royston P., Altman D.G., Sauerbrei W., 2006) ซึ่งงานวิจัยนี้ได้มีการแบ่งกลุ่มโดยใช้เกณฑ์ของบูลม (1995) จึงทำให้เกิดการกระจายข้อมูลในแต่ละกลุ่มไม่เท่ากัน ประกอบกับการที่เหตุการณ์ที่สนใจเกิดน้อย รวมทั้งการที่มีตัวแปรหุ่น/ตัวแปรดัมมี่มากเกินไปและกลุ่มตัวอย่างอาจจะไม่เพียงพอ จึงทำให้ 95% Confidence Interval มีช่วงของค่าสูงสุด-ต่ำสุดที่กว้างมากในบางกลุ่ม เช่น ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีระดับความเชื่อมั่นต่อผู้บังคับใช้กฎหมายฯ ในระดับต่ำจะมีโอกาสที่จะจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงวันสำคัญทางศาสนาตามกฎหมายกำหนด มากกว่าผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีระดับความเชื่อมั่นต่อผู้บังคับใช้กฎหมายฯ ในระดับดี เป็น 5.86 เท่า โดยโอกาสน้อยสุดเป็น 0.31 เท่า และโอกาสสูงที่สุดเป็น 109.41 เท่า หรือเรื่องการยอมรับต่อกฎหมายฯ ของผู้จำหน่ายในระดับต่ำมีจำนวน 2 คน ซึ่งมีจำนวนตัวอย่างน้อยเกินไป เมื่อนำมาวิเคราะห์แบบ Multivariate โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป จึงไม่สามารถคำนวณและแสดงค่า OR และ 95% Confidence Interval ได้ เป็นต้น ดังนั้นการยุบรวมกลุ่มย่อยที่มีตัวอย่างที่น้อยเข้าด้วยกันก่อนวิเคราะห์ Logistic Regression หรือเพิ่มจำนวนตัวอย่างในการศึกษาต่อไปจะมีโอกาสได้ทราบผลการศึกษาที่ชัดเจนขึ้น

จากการที่คำนวณขนาดตัวอย่างผู้จำหน่ายและจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉพาะในเขตโซนนิ่ง ต้องใช้จำนวนตัวอย่างไม่น้อยกว่า 119 คน/ร้าน ซึ่งหากเก็บข้อมูลเพียง 2 อำเภอตามกลุ่มนักเรียนนักศึกษาที่ระบุไว้ตามระเบียบวิธีวิจัยข้อที่ 1 จะได้รับค่าเพียง 36 คน/ร้าน ซึ่งเป็นข้อจำกัดของขนาดตัวอย่างที่ต้องใช้ในการวิเคราะห์หาอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ ต่อการปฏิบัติตามของจุดจำหน่ายฯ โดยผลการศึกษาปัจจัยเมื่อวิเคราะห์แบบ Bivariate จากกลุ่มตัวอย่างเพียง 36 คน/ร้าน ไม่พบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่มีใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี แต่พบว่าการถูกตรวจสอบจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีความสัมพันธ์กับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกช่วงเวลาที่กฎหมาย รวมทั้งพบว่าปัจจัยด้านอายุผู้จำหน่าย และความเชื่อมั่นต่อผู้บังคับใช้กฎหมายฯ มีความสัมพันธ์กับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงวันสำคัญทางศาสนาตามที่กฎหมายกำหนด อย่างไรก็ตามไม่สามารถนำมาเป็นข้อสรุปทางการวิจัยและตอบคำถามวิจัยได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องเก็บข้อมูลรวมทั้งสิ้น 11 อำเภอ จากอำเภอทั้งหมด 32 อำเภอในจังหวัด ซึ่งใช้การสุ่มด้วยวิธีจับสลากและเก็บข้อมูลทุกจุดจำหน่ายที่อยู่ในเขตโซนนิ่งบริเวณรอบสถานศึกษา ที่อยู่ในอำเภอที่ถูกสุ่มได้ทั้งหมด จนได้จุดจำหน่ายครบตามที่คำนวณไว้ อย่างไรก็ตามหากมีจำนวนจุดจำหน่ายเพิ่มมากขึ้น อาจทำให้ได้ข้อสรุปเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามมาตรการฯ ได้ชัดเจนขึ้นได้ต่อไป

2.5 การประเมินกระบวนการและผลลัพธ์ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐ ในการกำกับให้จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษาปฏิบัติตามมาตรการกำหนดเขตพื้นที่โซนนิ่ง

ด้านกระบวนการในการกำกับให้จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษาปฏิบัติตามมาตรการกำหนดเขตพื้นที่โซนนิ่ง ในเขตพื้นที่ชานเมืองและชนบท มีหลายหน่วยงานร่วมปฏิบัติงานตามขอบเขตหน้าที่ตามปกติ ได้แก่ หน่วยงานปกครอง ท้องถิ่น สาธารณสุข โรงเรียน สถานีตำรวจสรรพสามิต เน้นบูรณาการการทำงานกับหลายงานและหลายองค์กร มีการออกสุ่มตรวจเยี่ยมการปฏิบัติตามพร.ฯ เป็นการออกตรวจเพื่อป้องปราม ปีละ 1-3 ครั้ง ไม่ได้มีแผนการตรวจเฉพาะเขตโซนนิ่งที่ชัดเจน ไม่เน้นเฉพาะเรื่องเขตพื้นที่โซนนิ่งควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่จะให้บูรณาการตามขอบเขตหน้าที่ ซึ่งคล้ายคลึงกับพื้นที่เขตเมืองตามการศึกษาของธีระวุธ ธรรมกุล และคณะ (2561) แต่เนื่องจากบริบทพื้นที่เขตเมืองมีร้านประเภทนั่งดื่มมากกว่าหลายเท่า จึงมีแผนการตรวจสถานบริการ ผับ บาร์ที่ชัดเจนกว่าและมีความเข้มข้นในการกำกับติดตามมากกว่า โดยฝ่ายปกครองเป็นเจ้าภาพหลัก มีการออกสุ่มตรวจโดยผู้มีรายชื่อตามคำสั่งอาทิตย์ละครั้ง เวลา 22.00 น. เดือนละ 1-4 ครั้ง ซึ่งการปฏิบัติเป็นไปตามความรับผิดชอบ

ของแต่ละหน่วยงานตามคำสั่ง คสช. เช่น สาธารณสุขจะตรวจปัสสาวะผู้ที่มาเที่ยวสถานบริการ สรรพสามิตเน้นตรวจการจดทะเบียน เป็นต้น

โดยในเขตชานเมืองและชนบท เมื่อพบผู้กระทำผิด เจ้าหน้าที่จะใช้การตักเตือนเป็นหลัก ส่วนใหญ่จะไม่ดำเนินคดี เนื่องจากหากเจ้าหน้าที่ได้มีการตรวจจับร้านใดแล้วผู้ที่ได้ดำเนินการต้องไปเป็นพยานในชั้นศาล ทำให้เกิดการยุ่งยากมากขึ้น การตักเตือนผู้จำหน่ายหรือร้านค้าที่กระทำผิดแทนการจับกุมดำเนินคดีจึงเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด ซึ่งแตกต่างต่างจากพื้นที่เขตเมืองตามการศึกษาของธีระวุธ ธรรมกุล และคณะ (2561) ที่มีทั้งการตักเตือน การจับกุมดำเนินคดีและการสั่งปิดสถานบริการหรือร้านค้า โดยอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด รวมทั้งการมีเครือข่ายทางสังคม เช่น เครือข่ายองค์กรงดเหล้า และแกนนำเยาวชนในสถานศึกษา ออกมาร่วมต่อต้าน และเฝ้าระวังการเปิดร้านและการกระทำผิดด้านจำหน่ายเครื่องดื่มในเขตโซนนิ่ง รวมทั้งออกมาต่อต้านการขอเปลี่ยนแปลงเขตโซนนิ่งตามการร้องขอจากผู้ประกอบการรายใหญ่

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) จากผลการศึกษาที่พบว่านักเรียนนักศึกษาในเขตชานเมืองและชนบทจะใช้บ้านเพื่อนเป็นแหล่งรวมตัวดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพราะฉะนั้นการสอดส่องดูแลเยาวชนจากผู้ปกครองหรือผู้ใหญ่ในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญมาก จึงควรมีมาตรการระดับชุมชนและครอบครัวที่เหมาะสมต่อไป

2) จากผลการศึกษาที่พบว่าร้านขายของชำในเขตโซนนิ่งเป็นแหล่งที่มีเยาวชนในเขตชานเมืองและชนบทไปซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด ดังนั้นการขอความร่วมมือกับเจ้าของร้านชำให้ปฏิบัติตามกฎหมายหมายถึงอาจต้องมีกลยุทธ์ที่เจาะจงและเหมาะสม จึงจะได้ผลมากยิ่งขึ้น

3) จากผลการศึกษาที่พบว่านักเรียนนักศึกษาในเขตชานเมืองและชนบทเคยรับรู้เรื่องมาตรการจัดเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษาหรือมาตรการควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามประกาศหรือการประชาสัมพันธ์จากผู้บริหารสถานศึกษาหรืออาจารย์ เพียงร้อยละ 21.5 แสดงให้เห็นว่าการประชาสัมพันธ์มาตรการฯ ในระดับสถานศึกษายังมีอยู่น้อย การส่งเสริมให้ทางสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ช่วยกันรณรงค์ประชาสัมพันธ์และสร้างกระแสอย่างต่อเนื่อง อาจทำให้นักศึกษามีการเข้าใจในมาตรการเกิดความตระหนักต่อปัญหาและปฏิบัติตามมาตรการควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษามากขึ้นได้

4) ปัจจัยด้านความรู้มาตรการทางกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลต่อการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บริเวณรอบสถานศึกษา/เขตโซนนิ่งของนักเรียนนักศึกษา ดังนั้นจึงควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องกับนักเรียนนักศึกษาเกี่ยวกับมาตรการกฎหมายฯ

5) ความรู้และการรับรู้ด้านมาตรการทางกฎหมาย ที่ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังเข้าใจผิดมากที่สุดและไม่ทราบมากที่สุดคือ เรื่องเวลาในการอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ฯ และไม่อนุญาตให้ดื่มและจำหน่ายฯ ในปั้มน้ำมัน ในหอพักนักศึกษา สวนสาธารณะของทางราชการ รวมทั้งการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการแสดงภาพสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนั้นเจ้าหน้าที่รัฐควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้สร้างความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น

6) ผู้จำหน่ายยังมีความตระหนักต่อปัญหาและผลกระทบของการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษาระดับน้อยในเรื่องที่ผลกระทบต่อปัญหาสังคม เจ้าหน้าที่รัฐจึงควรสร้างความตระหนักแก่ผู้จำหน่ายในประเด็นนี้เพิ่มขึ้น

7) จากการทดลองซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งร้านประเภทนั่งดื่มและร้านประเภทไม่มีที่นั่งดื่ม เขตชานเมืองและชนบท พบการทดลองซื้อสำเร็จร้อยละ 100.0 ทั้งในประเด็นอายุโดยการให้อาสาสมัครดูคล้ายเยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปีทดลองซื้อ และประเด็นการทดลองซื้อในช่วงเวลาห้ามจำหน่ายตามกฎหมาย บ่งบอกว่ามาตรการโซนนิ่งฯ อาจใช้ไม่ได้ผลในเขตชานเมืองและชนบท จึงควรมีการผลักดันให้จุดจำหน่ายได้มีความร่วมมือในเขตชานเมืองและชนบทมากยิ่งขึ้น

8) ผลการสำรวจพบว่าร้านที่มีใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษามีร้อยละ 84.0 และมีผู้จำหน่ายที่ไม่ผ่านการการอบรมเกี่ยวกับกฎระเบียบการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 84.0 หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องควรริบดำเนิการกับร้านที่ยังไม่มีใบอนุญาตและควรจัดการอบรมเกี่ยวกับกฎระเบียบฯ ให้กับผู้ประกอบการให้ครอบคลุมมากที่สุด

9) จากการที่ผู้จำหน่ายเพศหญิงจะมีโอกาสที่จะจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงวันสำคัญทางศาสนาตามกฎหมายกำหนด มากกว่าผู้จำหน่ายเพศชายนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจแก้ไขด้วยการให้คำแนะนำหรืออบรมให้ความรู้และสร้างทักษะการปฏิเสธการขายให้โดยเน้นเนื้อหาการปฏิเสธในผู้จำหน่ายเพศหญิง เพื่อช่วยให้โอกาสการกระทำผิดกฎหมายฯ ลดลงได้

10) จากการที่ปัจจัยด้านทัศนคติต่อปัญหาฯ การรับรู้มาตรการฯ การยอมรับมาตรการฯ ความเชื่อมั่นในผู้บังคับใช้กฎหมายฯ ของผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ฯ การตรวจสอบจุดจำหน่ายโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ การประชาสัมพันธ์จุดจำหน่ายในเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษาได้ทราบกฎระเบียบฯ ที่ถูกต้องและรู้ว่ามิเขตโซนนิ่งครอบคลุมถึงพื้นที่ใดบ้าง เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามมาตรการและ

กฎหมายฯ นั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและดำเนินการจัดการกับกับปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นมากขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) รูปแบบการศึกษานี้เป็นแบบภาคตัดขวางและมีขนาดตัวอย่างที่ยังไม่มากพอ จึงอาจยังไม่ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามมาตรการฯ ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมและเพิ่มขนาดตัวอย่างมากขึ้น
- 2) จากการที่ผู้จำหน่ายให้ข้อมูลการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาห้ามจำหน่ายสูงสุดคือเวลา 14.00 – 17.00 น. ร้อยละ 38.8 แต่การทดลองซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยทีมวิจัยในช่วงเวลาดังกล่าวพบว่าสามารถทดลองได้ซื้อสำเร็จ ร้อยละ 100.0 สิ่งนี้สะท้อนการให้ข้อมูลของผู้จำหน่ายที่อาจไม่เป็นไปตามความเป็นจริงทุกประการ การวิจัยครั้งต่อไปจึงควรออกแบบการสำรวจโดยคำนึงถึงการให้ข้อมูลที่แท้จริงมากที่สุด
- 3) ควรศึกษาพัฒนารูปแบบการดำเนินมาตรการกำหนดโซนนิ่งรอบสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมตามบริบทพื้นที่
- 4) ควรศึกษาพัฒนาเทคโนโลยีการเฝ้าระวัง ป้องกันการกระทำผิด พรบ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษา เพื่อให้ประชาชนและภาคส่วนต่างๆ สามารถมีส่วนร่วมมากขึ้น